

Mihai ZAMFIR

Fiction-Ltd

Căderea cortinei

roman

POLIROM
2025

Călătorul solitar își grăbește pasul în ritmul gândurilor, aflate mereu în contratimp cu gândurile majorității populației. Nici nu se mai obosește să-și întrebe prietenii ce cred despre viața lor sub restricțiile de astăzi, pentru că știe dinainte răspunsul. Nici nu încearcă să-i convingă de contrariu – cum să explici cuiva flămând că victoria socialismului pe tot globul merită orice sacrificiu!

Bulevardul obscur și răcoros dă într-o piață asimetrică din care se desfac mai multe străzi. Profesorul se decide, traversează cu pas larg rotundul pieței și o ia pe strada din dreapta, ca atras de un magnet nevăzut ascuns în întuneric. Curând va apărea, perpendiculară, lungă stradă ce mărginește Vatra Luminoasă, îngrămădire de vile-tip construite înainte de război; Jean-Paul a aflat că li se spunea cândva „locuințe ieftine“, poate chiar așa erau în comparație cu vilele de lux din Cotroceni ori Domenii; acum ele fac figură de case mai degrabă cochete, înconjurată de grădini, având fiecare etaj și balcon. Reprezintă astăzi visul bucureșteanului, obligat să trăiască în blocuri uriașe, informe, de câte zece etaje, întinse la nesfârșit, pe kilometri, ca într-un film mizerabilist polonez de Zanussi ori de Wajda.

La prima vizită făcută Sofiei acasă la ea, părinții fetei n-au apărut și nici fratele ei. Cei doi au urcat tiptil, fără să facă zgomot, o scară interioară de lemn până la cămăruța fetei, cuib calduț, ai cărui pereți erau acoperiți cu postere reprezentând imagini cu catedralele din Franța. O astfel de pavoazare franceză l-a mirat și l-a iritat la început pe vizitator, dar pe măsură ce au urmat alte vizite, posterele au sfârșit prin a-l înduioșa: undeva departe, la marginea Bucureștiului, bine ascuns într-o casă obișnuită, exista un colț de Franța, așa cum nu exista, de exemplu, la catedra din facultate. Deasupra

patului îngust al Sofiei, un imens tablou cu Montagne Saint-Michel arunca o lumină albastră peste pătura în carouri. Căsuța de pe strada puțin circulată din Vatra Luminoasă era înconjurată de o liniște de mănăstire. Mai ales după ce s-a despărțit de Sofia, Jean-Paul a continuat să viseze cămăruța consacrată Franței.

Acum, când noul an școlar începe, iar vremea din București continuă să fie caldă, pașii fostului îndrăgostit s-au îndreptat instinctiv spre strada care duce în cele din urmă la casa studentei iubite. Ce-o mai fi făcând? A terminat facultatea de doi ani, a fost repartizată la o școală unde nu s-a dus, și-a găsit un post de bibliotecară și s-a angajat acolo. Dacă nu i-ar fi mărturisit niciodată că visul ei era să ajungă oricum în Franța, poate că și astăzi ar fi fost împreună, pentru că începuse să se lege tot mai strâns de fata căreia îi trezise atent, cu iubire, simțurile gata să izbucnească.

Împins de toamna călduță, Jean-Paul caută acum marginea dinspre Vatra Luminoasă a orașului. Puțina lumină electrică permisă în București s-a retras în case, probabil și în cămăruța Sofiei. Peste un sfert de oră va ajunge în punctul pe care, acum câțiva ani, îl considera centrul lumii. Simte și acum pe piele dușul rece abătut pe neașteptate asupra lui când, într-o după-amiază târzie, întinși pe pat, auzea rugămintea Sofiei: cum să facă să ajungă în Franța pentru o perioadă mai lungă? („Dar ce ai să faci cu facultatea?“ „Pot să sar peste un an.“ „Nu știam că-i așa de simplu.“ „Există facultăți de litere și în Franța, mai ales la Paris, nu-i așa? Am să încerc să dau niște examene de diferență...“ „Asta înseamnă să te muți la Paris și să nu te mai întorci în țară.“ „De ce? Aș avea și eu un «an sabatic», cum au profesorii universitari, mi l-aș petrece în Franța, învățând acolo mai

mult decât aici. De ce să nu aibă și studenții un an sabatic?“)

Jean-Paul n-a mai spus nimic, s-a dat în altă vorbă, scurtând întrevvederea cu Sofia, pe care a trimis-o repede acasă, rămânând singur în apartamentul din Piața Palatului. Înseamnă că era și ea la fel ca toate celelalte... De ce o fi crezut că e altfel? Se îndrăgostise de fapt cu adevărat de cineva din țara asta ciudată, sentimentală, ușor nebună, cu totul asemănătoare Franței. Înseamnă că și România nu-i decât tot o țară de mic burghezi, care nu s-a împăcat cu comunismul și unde visul universal e cel de a ajunge în Occident, în Franța, de preferință.

Acea după-amiază de vară a pus capăt unei relații pe care o credea veșnică. A mai văzut-o de câteva ori pe Sofia, dar n-a mai chemat-o niciodată în apartamentul lui și nici n-a mai vizitat-o acasă. Inteligentă, fata a înțeles. Venea vacanța mare, profesorul pleca din București, iar din toamnă au început amândoi o nouă viață.

În seara asta care e parcă altfel decât alte seri, ar putea face drumul până la căsuța ascunsă cu ochii închiși. De zece minute, nici o mașină n-a mai străpuns cu farurile întunericul, așa că poți merge liniștit prin mijlocul străzii, cum mergea atunci știind că fata îl așteaptă cu nerăbdare. Poate că, dacă acum doi ani n-ar fi fost atât de pur și dur comunist, rămânea cu Sofia, și azi ar fi fost căsătorit (mă rog, nici asta n-ar fi fost soluția ideală!). Habar nu are cum este familia ei, cum arată privită de aproape mica burghezie românească, ar fi contat doar fericirea de pe fața Sofiei în primele clipe ale revederii. N-ar fi avut mare importanță nici cei aproape 20 de ani diferență de vârstă, asemenea căsătorii au ajuns

monedă comună. Îi pare doar rău că a rupt într-o clipă relația construită timp de aproape doi ani, dar din păcate acum nu mai e nimic de făcut.

Casa depărtată are o lumină, e mica fereastră de la etaj, fata e deci acasă, e târziu, străzile întunecate fac noaptea și mai adâncă; undeva, la colțul de cer din stânga, sus, se sting ultimele raze ale apusului. Ce-ar fi să intre direct în curte, să sune la ușă, să întrebe dacă Sofia e acasă și dacă o poate vedea? În altă țară ar fi o nepolitețe, dar românii au un snobism cu totul special: le plac străinii, pe care îi primesc mereu foarte bine, mai ales dacă sunt din Vest. Ar profita și el măcar o dată de situația lui privilegiată și ar revedea-o fericit pe Sofia... Visuri! S-ar putea să îi deschidă ușa un bărbat tânăr necunoscut, despre care ar afla că e soțul Sofiei, beneficiar al corpului de zeiță al fetei, că acum locuiesc împreună în camera mică de la etaj, pe care francezul o știe atât de bine. (Ar fugi imediat, bâiguind scuze ridicole.)

Ceva îi spune totuși lui Jean-Paul că în viața fetei n-a intervenit nici o schimbare și că vizita lui i-ar face plăcere. Degeaba! Nu îndrăznește să se arunce într-o aventură din care nu știe cum mai poate ieși.

Nu stă prea mult în fața casei unde lumina aprinsă de la camera mică face fereastra să tremure. Pe trotuar se ivesc câțiva trecători întârziați, se vede în fund chiar și o mașină cu faruri șovăitoare. Absența iluminatului public a făcut din cea mai mare parte a străzilor bucureștene niște străzi de provincie depărtată, unde viața socială a încetat aproape cu totul. Tocmai de aceea bărbatul începe să viseze cu ochii deschiși. Când se va trece cu adevărat la comunism, e posibil ca orașele să capete aspect de provincie pașnică, fără lumini orbitoare,

fără zgomote asurzitoare și reclame colorate – acestea vor aparține trecutului! Oamenii vor trăi calm, fără agitație, fără scandal – la ce bun scandalul când nimeni nu va mai avea de ce să protesteze! Imensa majoritate a populației va gândi la fel; puterea politică nu va mai reprezenta un privilegiu, ci o sarcină dificilă, benevol asumată de conducători, pe care nimeni nu va mai dori să-i răstoarne. Toți vor ști că anumiți cetățeni se sacrifică acceptând să facă parte din Guvern, din Parlament, din structurile de conducere – și asta fără nici un avantaj personal. Fericiți vor fi cei mulți, cei conduși, nu indivizii sacrificați, adică șefii. E posibil ca viitoarea societate să fie de fapt una a caselor mici și comode, unde oamenii trăiesc simpatizându-se unii pe alții, iar aspectul general al străzii să fie cel al străzii pe care merge acum el, Jean-Paul, în mijlocul cartierului Vatra Luminoasă. Vor aparține trecutului îndepărtat zgârie-norii de o sută de etaje, mașinile care zboară cu viteza fulgerului, autostrăzile traversând orașul la înălțimi amețitoare. Și ce vor face toată ziua oamenii în comunism? Vor citi, vor asista la spectacole, vor face sport în săli elegante, vor trăi fericiți în mici grupuri de câteva familii, într-o existență pe care alții acum doar o visează.

În piața de la capătul cartierului de vilișoare, Jean-Paul se trezește: „Acest ideal comunist nu e oare prea mediocru, prea mic-burghez? Ce ar spune nomenclatura comunistă franceză dacă le-aș schița cum văd eu societatea viitoare? Ar sări în sus de indignare la gândul că cea mai avansată societate, cea care va stăpâni întregul glob, ar fi de o patriarhalitate blândă, ca în cărțile de povești. Majoritatea sunt suficient de idioți ca să-și închipuie că minunile tehnicii vor reprezenta comunismul. Bieții de ei, își jertfesc viața pentru ceva despre care

habar n-au cum va fi!“ (Când încearcă să sape mai adânc în viitor, Jean-Paul bănuiește, înfiorat, că viitorul – după toate probabilitățile – o să arate cu totul altfel decât își închipuie acum ideologii și futurologii.)

Abia ajuns acasă, și-a dat seama cât e de obosit; mersul pe jos până în Vatra Luminoasă și înapoi, drum bătut în ritmul gândurilor, l-a terminat. În Piața Palatului toamna călduță s-a transformat în seară răcoroasă. Din fericire, la baie curge apa caldă și, în timp ce se bălăcește în ea, francezul își înlătură praful, oboseala și îndoielile. N-o să mai iasă în seara asta nicăieri, o să guste ceva din frigider și o să frunzărească ultimele numere din *L'Humanité* obținute de la Ambasadă. Acolo lucrează șeful său pe linie de partid, este un om de aparențe umile, funcționar la serviciul consular; e în realitate mai-marele comuniștilor francezi din România, Bulgaria și Ungaria. Mic de statură, sub un metru și 65, între două vârste, îmbrăcat mereu în același costum gri, Pierre (sau cum l-o fi chemând de fapt) ocupă în realitate un loc înalt în ierarhia oficială a Partidului Comunist. Dacă la Paris s-ar forma un guvern în care comuniștii să joace vreun rol, *le camarade Pierre* ar ajunge prefect sau ministru și ar face ca mii de oameni să-i știe de frică.

Gustul sendvișului cu unt și cașcaval, pe care încearcă să-l mestece, e parcă mai rău decât altădată, mai rău decât articolele citite. Pâinea e cleioasă și Jean-Paul se întreabă cu ce o fi fost amestecată făina ca să dea un asemenea rezultat. Răbufnirile lui de nemulțumire sunt extrem de rare și întotdeauna perfect justificate.

A renunțat la a doua jumătate de sendviș și s-a mulțumit cu un măr Jonathan roșu, parfumat și dulce. Știa de la început că nu se poate încrede în Mitterrand